

OKV/1902/1/2019,
OKV/1907/1/2019,
OKV/1911/1/2019,
OKV/1988/1/2019,
OKV/2011/1/2019

1/7

KANTELU

Oikeuskanslerille saapui syksyllä 2019 useita kanteluita koskien sekä silloisen pääministeri Antti Rinteen että silloisen kunta- ja omistajaohjausministeri Sirpa Paateron toimia koskien Posti Group Oyj:n liiketoimia ja siihen liittyneitä työtaistelutoimia. Kanteluiden mukaan sekä pääministeri Rinne että ministeri Paatero ovat antaneet eduskunnalle virheellistä tietoa liittyen siihen, milloin Paatero omistajaohjausministerinä oli saanut tiedon Posti Group Oyj:n suunnitelmista ja siitä, oliko yhtiön suunnitelmilla valtion omistajaohjauksen tuki.

SELVITYS

Kunta- ja omistajaohjausministeri Paatero on käyttänyt hyväkseen hänelle varattua tilaisuutta lausua kanteluiden johdosta ja antanut asiasta selvityksen 14.2.2020 saapuneella kirjelmällä, jonka jäljennös lähetetään ohessa.

Ministeri Paatero toteaa kirjelmässään, että hän ei ole kanteluissa esitetyllä tavalla johtanut eduskuntaa harhaan tai antanut eduskunnalle vääriä tietoja Postin lakkoon tai siihen johtaneisiin tapahtumiin liittyen. Posti Group Oyj:n päätöksestä siirtää pakettilajittelijoita Posti Palvelut Oy:n palvelukseen kerrottiin ministerille tapaamisessa Postin johdon kanssa 21.8.2019. Tätä ennen Posti oli kertonut hänelle suunnitelmistaan laajaa työntekijöiden joukkoa (sekä pakettilajittelijoita, että huomattavasti laajempaa postinjakajien ryhmää) koskevaksi konsernin sisäiseksi liikkeenluovutukseksi. Ministeri Paatero on käynyt tästä aiheesta keskustelua Postin edustajien kanssa ainakin tapaamisessa 7.6.2019 sekä puhelinkeskusteluissa toimitusjohtaja (Heikki) Malisen sekä hallituksen puheenjohtaja (Markku) Pohjolan kanssa. Lisäksi ministerin erityisavustaja Paavali Kukkonen sekä valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston virkamiehet ovat käyneet asiasta useita keskusteluja Postin edustajien kanssa. Postia on lisäksi käsitelty virkamiesten kanssa omistajaohjauksen viikkopalavereissa.

Posti Group Oyj:n päätetystä henkilöstöstrategiasta ja siihen sisältyvästä pakettilajittelijoita koskevasta liikkeenluovutus päätöksestä kertoi siis tapaamisessa 21.8.2019 toimitusjohtaja Malinen. Tapaamisessa olivat paikalla myös Postin hallituksen puheenjohtaja Markku Pohjola ja Postin henkilöstöjohtaja Hanna Reijonen, omistajaohjausosaston finanssineuvos Maija Strandberg sekä erityisavustaja Paavali Kukkonen.

Kokouksessa 21.8.2019 asia esiteltiin PowerPoint-dioilla, joita ei tuolloin annettu ministerille sähköisesti tai tulosteina. Kyseiset diat ovat selvityksen liitteenä.

Käytettävissäni on lisäksi ollut eduskunnan täysistunnon pöytäkirja 21.11.2019 klo 16.00 – 21.40 pidetystä istunnosta.

RATKAISU

Tapahtumatietoja

21.8.2019 Posti Group Oyj esittelee PowerPoint -diaesityksellä ministeri Paaterolle liiketoimintaa koskevia suunnitelmia otsikolla ”Postin uudistuminen 2020-luvulla” .

Esityksessä todetaan muun ohessa seuraavaa:

- päätöksiä tes-toimenpiteistä on tehtävä kesän 2019 aikana
- nykyinen työehtosopimus päättyy 31.10.2019
- kesän 2019 aikana on käyty PAU:n ja PALTA:n virallinen neuvotteluprosessi, jossa ei valitettavasti löydetty konkreettisia ehdotuksia, joilla voitaisiin vastata Postin haastavaan tilanteeseen
- PAUn ja Postin välisiä työehtosopimusneuvotteluja 2019 kuvataan aikajanalla:
 - 10/2018 – 3/2019: Taustakeskustelut PAUn päättäjien kanssa
 - 4/2019 – 5/2019 Viralliset PALTAn johtamat työehtosopimusneuvottelut PAU:n kanssa
 - 8/2019 – 10/2019 Työehtosopimusneuvottelut
 - Syyskuun loppu/lokakuun alku. Postipalveluiden Jakelua ja Lajittelua koskeva ilmoitus ja vuoropuhelu
 - Lokakuun alku, Postipalveluiden Jakelua ja Lajittelua koskeva liikkeenluovutus
 - 27.8. Paketti ja verkkokaupan ilmoitus ja vuoropuhelu
 - 27.8. PAU:n nykyisen työehtosopimuksen irtisanominen
 - 1.9. Paketti ja verkkokaupan lajittelun liikkeenluovutus
 - PAU sopimus päättyy 31.10.

Suunnitellun muutoksen sisältö 1.11.2019 alkaen:

- Henkilöt siirtyvät liikkeenluovutuksen kautta vanhoina työntekijöinä Posti Palvelut Oy:n palvelukseen
- Liikkeenluovutukseen liittyvät henkilöstöasiat käsitellään yhteistoimintamenettelyssä
- Muutos ei vaadi uuden työsopimuksen tekemistä
- Nykyinen organisaatio ja esimies pysyvät ennallaan
- Palkkarakenne muuttuu ja palkitsemiseen voi vaikuttaa jatkossa enemmän itse/tiimikohtaisesti
- Palkkarakenteen muutosta tuetaan siirtymävaiheen ajan. Posti ei hae siitä vuodelle 2020 merkittäviä säästöjä. Rakenteelliset muutokset tulevat voimaan jo 1.11.2019.
- Tuotantohenkilöstön onnistumista palkitaan kiitospalkkioin, joita on tarkoitus kasvattaa.

Suunnitelmia on tiivistetty kaaviolla:

Paketti- ja Verkkokauppa Lajittelu n. 700 työntekijää; Julkistus 27.8., muutos 1.11.2019

Liikkeenluovutus PAU -> Teollisuusliitto

Saatavat hyödyt: Työmarkkinarauha, ei TES-neuvotteluja kriittisellä sesongilla, joustavammat operatiiviset mallit, palkkarakenne, joka tukee asiakasvaatimuksiin vastaamista kovassa kilpailussa

Postipalvelu Lajittelu ja perusjakelu n. 8 100 työntekijää; Julkistus syyslokakuu, muutos 1.11.2019

Liikkeenluovutus PAU -> Teollisuusliitto

Saatavat hyödyt: Mahdollisuus kilpailla asiakkaista ja työstä laskevissa volyymeissä, jakeluiden yhdistäminen ja työn tarjoamismahdollisuudet, palkkarakenne, jolla pystytään ohjaamaan tuottavuutta, laatuaja hallitsemaan kustannustaso

27.8.2019 Posti Group Oyj tiedottaa päätöksestään siirtää 700 pakettien lajittelijaa tytäryhtiönsä palvelukseen ja halvemman työehtosopimuksen piiriin

24.9.2019 Ministeri Paatero antaa vastauksen kansanedustaja Katja Hännisen (vas) kirjalliseen kysymykseen ”Mihin toimiin hallitus ja omistajaohjauksesta vastaava ministeri aikoo ryhtyä Postin työehtojen polkemisen estämiseksi ja aikooko hallitus arvioida uudelleen Postin tuloutustavoitetta muuttuneessa markkinatilanteessa?”

Ministeri totesi vastauksessaan muun muassa näin: ”Posti on siirtänyt 1.9.2019 Paketti- ja verkkokauppa -liiketoimintaryhmän lajittelutoimintojen henkilöstön noin 700 henkilöä liikkeenluovutuksella Posti Palvelut Oy:öön. Yhtiö on järjestäytynyt Medialiittoon ja näin ollen sen henkilöstöön on sovellettu Teollisuusliiton Jakelua koskevaa työehtosopimusta. Näin on tapahtumassa myös siirretyn henkilöstön osalta 1.11.2019 alkaen Paltan ja PAU:n solmiman työehtosopimuksen sopimuskauden päättyessä. -- Postin tavoitteena on, että syksyn työehtosopimusneuvotteluissa Paltan ja PAU:n välillä löydetään työehtosopimusratkaisu, joka vastaa yhtiön tarpeisiin kilpailuilla markkinoilla.”

26.9.2019 Ministeri Paatero antaa vastauksen kansanedustaja Sami Savion (ps) kirjalliseen kysymykseen ”Aikooko hallitus tuoda pikaisesti eduskuntaan lakiesityksen postilaissa ilmenneiden epäkohtien korjaamiseksi ja millaisia omistajaohjauksen tarjoamia keinoja hallitus aikoo käyttää Postia kohtaan koetun luottamuksen kohentamiseksi sekä edesauttaakseen Postin toimintaa pitkäjänteisenä ja vastuullisena työnantajan ja valtionyhtiönä?”

Ministeri totesi vastauksessaan muun muassa näin: ”Posti on kertonut siirtävänsä Paketti ja verkkokauppa -liiketoimintaryhmän lajittelutoimintojen henkilöstön Teollisuusliiton Jakelua koskevaa työehtosopimuksen piiriin 1.11.2019. Työehtosopimuksen muutoksella ei tavoitella palkanalennuksia vaan uusilla palkkamalleilla pyritään lisäämään joustavuutta lajittelutyöhön. Yhtiön hallitus on tehnyt päätöksen, jolla turvataan siirtyneen henkilöstön palkkataso vuoteen 2022 saakka. Postinjakajia koskevissa työehtosopimusneuvotteluissa Paltan ja Posti- ja logistiikka-alan unionin PAU:n välillä työnantajan tavoitteena on työehtosopimusratkaisu, joka vastaa Postin tarpeisiin kilpailuilla markkinoilla. Vastuullisena ja pitkäjänteisenä työnantajana Postin on huolehdittava toimintaedellytyksistään, jotta Posti voi säilyttää kotimaisia työpaikkoja ja pärjätä kiristyneessä kilpailussa kansainvälisten toimijoiden kanssa. Työehtosopimusneuvotteluihin liittyy myös asioita, joilla haetaan mahdollisuuksia organisoida työtä entistä joustavammin volyymien laskiessa, mikä on tärkeää laatutason säilyttämisen ja joka puolella Suomea asuvien asiakkaiden näkökulmasta.

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

Pidän esitettyä kysymystä tärkeänä, mutta edellä esitetyn perusteella viitataan hallitusohjelmaan sekä totean, että Posti toimii kilpailuilla markkinoilla. On omistajan edun mukaista, että yhtiö pyrkii löytämään toimintatapoja, jotka mahdollistavat postin toiminnan myös jatkossa kilpailun kiristyessä ja ajettavan kirje- ja lehtipostin määrien laskiessa. Omistajaohjausministeri tai hallitus ei pyri vaikuttamaan kaupallisesti toimivan postin hallituksen toimivaltaan kuuluvassa asiassa, mutta käy toki tarvittaessa keskustelua sen kanssa. Kysymys työsopimusneuvotteluista kuuluu osakeyhtiölain periaatteiden mukaisesti Posti Oy:n toimivan johdon vastuulle. Yleisistä linjauksista yhtiöltä odotettavasta vastuullisuudesta, koskien mm hyvää henkilöstöpolitiikkaa, päätetään valtioneuvoston toimesta piakkoin päivitettävässä omistajapoliittisessa periaatepäätöksessä.”

Olen arvioinut myös niitä ministeri Paateron eduskunnan täysistunnossa antamia suullisia vastauksia, joihin käsitykseni mukaan kanteluissa on viitattu ja jotka koskevat erityisesti liikkeenluovutuksen ajankohtaa ja sitä, mikä on ollut valtio omistajaohjauksen kanta PostiGroup Oyj:n liiketoimintaan ja erityisesti pakettilajittelijoita koskevaan liikkeenluovutukseen. Sekä esitetyt kysymykset että ministeri Paateron vastaukset kokonaisuudessaan ovat saatavissa eduskunnan verkkosivuilta osoitteesta www.eduskunta.fi.

14.11.2019 Eduskunnan kyselytunti (PTK 64/2019 vp) Kysymys Harry Harkimo (liik): Arvoisa rouva puhemies! Olen istunut noin kymmenessä hallituksessa, myös pörssiyrityksien hallituksissa. Yleensä omistajat valitsevat hallituksen, joka vastaa yhtiön toimista. Nyt kysynkin teiltä, ministeri Paatero: miksi te puututte koko ajan postin operatiiviseen toimintaan? Ensin pääministeri ehdottaa, että postinkantajat voisivat kurkkia ikkunasta vanhuksia, sitten te, ministeri Paatero menitte siirtämään palkkaneuvotteluja kahdella kuukaudella, mistä ei ollut mitään muuta hyötyä kuin sen, että nyt Posti on ilman toimitusjohtajaa. Nyt puututtu vuokratyövoiman käyttöön, jota Posti on käyttänyt aina, Pääministeri Rinne sanoi pari vuotta sitten, että hallituksen ei pidä puuttua työmarkkinaneuvotteluihin. Nyt tässä tulee käymään niin, että Posti tulee menettämään paljon asiakkaitaan. Mitä te yleensä meinaatte Postille tehdä, koska tällainen peli ei vetele?

Ministeri Paatero vastasi: Arvoisa rouva puhemies! On totta, että Postille olisi omistajan osalta, elikkä meidän kaikkien puolelta, pitänyt jo pitänyt jo vuosi vuosia sitten linjata, mikä on omistajan tahtotila, minkälaisen Postin me haluamme tulevaisuudessa tietäen, että kirjeiden määrä vähenee näin dramaattisesti. Tätä ei ole tehty, mikä takia sitten Posti on kipuillut tässä viimeisinä vuosina tilanteesta. Tällä hetkellä meillä on tästä syystä valtiosuhteiden työryhmä pohtimassa vaihtoehtoja, minkälaisilla isoilla linjauksilla Posti tulevaisuudessa sitten tulee työskentelemään. Toisena kysymyksenä on sitten työehtosopimusneuvottelut, jotka etenevät aivan normaaliaikataulussa: sopimuskausi päättyi lokakuun lopussa, siihen mennessä ei ollut saatu sopimusta voimaan ja nyt sitten on sovittelijan tehtävänä eilen ollut neuvottelu, ja huomenna jatkuu, ja uskon kyllä, että sovittelijan kautta saadaan tämä sopimus tehtyä.

21.11.2019 Eduskunnan kyselytunti (PTK 68/2019 vp) Kysymys Juha Mäenpää (ps): Syyskuun alussa, kun Postin pitkään jatkunut kriisi alkoi avautua julkisuuteen, valtion omistajaohjausministeri Paatero keräsi poliittiset irtopisteet ottamalla Postin tuntuviin palkanalennussuunnitelmiin aikalisän. Myös pääministeri Rinne uhkui, ettei palkanalennuksia tulla hyväksymään. Sitten tuli hetkeksi hiljaista. Todellisuudessa mikään ei ole muuttunut. PAUn mukaan yhä 700 postilaisen palkkoja ollaan heikentämässä jopa 30-50 prosenttia siirtämällä heidät halvemmän työehtosopimuksen piiriin. Sittemmin edellä mainitut ministerit ovatkin olleet vähemmän rehvakkaita. STT:n tietojen mukaan omistajaohjausministeri Paatero tiesi palkanalennuksista hyvissä ajoin ja jopa antoi tukensa niille. Arvoisa ministeri, ensin te vaikenitte, sitten kiertelitte toimittajien kysymyksiä ja sanoitte, että siirto on jo tehty. Kuka tässä on siunannut ja mitä? Mitä peittelette, kun ette ole vastannut suoraan?”

Ministeri Paatero vastasi: Arvoisa herra puhemies! Tämä kiista on eittämättä, niin kuin aikaisemminkin on kyselytunnilla todettu, todella hankala ja sen ratkaisun avaimet ovat toivottavasti siellä työmarkkinajärjestöillä eli työnantajien ja työntekijöiden käsissä – ihan niin kuin normaalistikin työehtosopimusneuvottelussa. Tähän informaatioon, josta tämä uutinen oli: Posti on tietysti informoinut, että heillä on erilaisia suunnitelmia. Mutta päätöksen on tehnyt tietenkin Postin hallitus ja siitä on informoitu, myös tämän siirron ajankohdasta, vasta jälkikäteen ja tässä kohtaa ei ollut mahdollista sitten tehdä tietenkään mitään. Nyt meillä tänään on otettu askel eteenpäin, kun on asetettu Postin ja PAUn osalta uusi nelikko selvittämään tätä kiistaa.

Ministeri Paatero vastasi myös kysymykseen sitä, miten omistajaohjauspolitiikan keinoin Postin ongelmat tullaan ratkomaan: Arvoisa herra puhemies! On ymmärrettävää, että Postin työntekijät ja asiakkaat, niin yritykset kuin yksittäiset ihmisetkin ovat huolissaan. Sen takia tänään Posti ja PAU ovat yhdessä pyytäneet meille hyvin tuttuja luotettuja ihmisiä – eli Jukka Ahtela, Lasse Laatonen, Ann Selin ja Lauri Ihalainen – tuekseen tähän ratkaisun löytymiseen. uskon, että tällä neljän hengen ryhmällä, joka aloittaa työskentelyn mahdollisimman nopeasti, saadaan ratkaisu löydettyä näitten osapuolten välillä, jonka jälkeen saadaan mahdollisimman nopeasti posti takaisin kulkemaan ja meille kaikille tärkeä palvelu huolehdittua, mutta niin myöskin tietysti, että työntekijät kokevat tullessa kuulluiksi.

Ministeri Paatero vastasi myös kysymykseen sitä, miksi hän ei ole reagoinut tilanteeseen aikaisemmin ja siihen, onko palkanalennuksia tulossa ja milloin: Arvoisa herra puhemies! Tähän palkkaan liittyen tietenkin kaikki ovat sitä mieltä, että ihmisillä pitää olla semmoinen palkka, että sillä tulee hyvin toimeen. tämä on lähtökohta. Tässä tämä 2 660 euroa keskimäärin, joka on lajittelijoiden osalta, on myöskin turvattu jo nyt sen sopimuksen osalta minkä ovat tehneet Teollisuusliitto ja Medialiitto omalla pöytäkirjallaan. Sen lisäksi turvaa siitä, että se palkka myöskin tulevaisuudessa uusien työntekijöiden osalta säilyisi mahdollisimman hyvänä, on tässä neuvottelussa tietenkin pidettävä yllä. Tämä olemme yrittäneet viestiä sinne ja olen ymmärtänyt, että viesti on myöskin otettu vastaan.

Keskustelu jatkui koskien Posti Group Oyj:n osingonjakoa, yhtiön tulevaisuutta sekä meneillä ollutta lakkoa.

28.11.2019 Eduskunnan kyselytunti (PTK 72/2019 vp) Kysymys Anna-Kaisa Ikonen (kok): Arvoisa puhemies! Pidämme myöskin tärkeänä sitä, että sopu syntyi. Se on tietysti tärkeä asia. Kyse on oikeastaan siitä, olisiko eilen syntyneeseen maaliin voitu päästä ilman lakosta syntyneitä työntekijöiden ja koko Suomen uhrauksia. Ministeri Paatero, olette sanonut, että ette voinut omistajana TES-siirrolle mitään, koska päätitte tarttua asiaan vasta silloin, kun liikkeen luovutus Postin tytäryhtiöön oli jo tapahtunut. Olemme saaneet lukea Ilta-Sanomista 27.11. seuraavaa: ”Työntekijöitä edustavan Posti- ja logistiikka-alan unioni PAUn puheenjohtaja Heidi Nieminen sanoo tienneensä 29. elokuuta, että Postin liikkeen luovutus tapahtuu syyskuun alussa.” Kysymys kuuluu: miten on mahdollista, että Postin työntekijöitä edustavan PAUn puheenjohtaja Heidi Nieminen on ollut paremmin informoitu liikkeen luovutuksen päivämäärästä kuin ministeri, jolle Posti raportoi?

Ministeri Paatero vastasi: Arvoisa Puhemies! Ihan ensin: olen todella tyytyväinen ja kiitän sekä PAUn että Paltan puolella olleita ihmisiä että myöskin sovittelijaa ja tätä neljän henkilön ryhmää, että tämä ratkaisu saatiin aikaan. Tämä ihan ensin. Tämä päivämääräviidakko, josta nyt on tämä julkinen keskustelu tullut – ymmärrän hyvin, että se hämmentää. Informaatio, jota minä sain Postin johdolla, kaikissa- tai siis niissä materiaaleissa, joita minä en siinä kohtaa saanut käteeni, on puhuttu päivämäärästä 1.11. niin kuin julkisessa tiedotteessa, mikä oli meillä kaikilla luettavana. Siellä yhdessä kohdassa on ollut se pieni 1.9., joka liittyi PAUn ja Paltan sopimukseen. Se, että Heidi Nieminen on tietenkin yt-lain mukaan saanut sen tiedon työntekijänä siitä liikkeen luovutuksesta, on toinen asia. sitä informaatiota, mikä on mennyt työntekijöille, niin kuin yt-lain mukaan tulee mennä, ei ole siinä kohtaa tullut minulle. Niissä kaikissa vaihtoehtoissa on puhuttu työehtosopimuksen muuttamisesta ja sen päivämäärä on 1.11.

29.11.2019 Postin hallitus julkaisee tiedotteen. Tiedotteessa todetaan muun muassa, että ”Posti on informoinut ministeriä liikkeenluovutusta koskevista suunnitelmista valmistelun aikana. Jos omistajalla olisi ollut eriävä kanta ja sellainen olisi tuotu esille, olisimme siihen ehdottomasti reagoineet, vaikka kysymys onkin hallituksen päätösvaltaan kuuluvasta asiasta, korostaa Pohjola. Postin hallituksen puheenjohtajan ensisijainen keskustelukumppani on omistajaohjauksen virkamiehet. Tästä liikkeenluovutusasiasta on kuitenkin keskusteltu myös suoraan ministeri Paateron ja hänen avustajiensa kanssa. Posti esitteli ministeri Paaterolle ensi kerran liikkeenluovutussuunnitelmia ja taustaperusteluita 7.6.2019. Ministerin avustajien kanssa asiaa käytiin läpi tarkasti 8.8.2019 ja itse ministeriä informoitiin myös 10.8.2019 ennen yhtiön hallituksen 11.- 14.8.2019 kokousta, jossa päätökset tehtiin ja tietyistä yksityiskohdista keskusteltiin puhelimitse kokouspäivän aikana. Lisäksi käytännön yksityiskohdat aikatauluineen ja julkaisusuunnitelmineen esiteltiin ministerille 21.8.2019. Posti tiedotti pakettilajittelun muutoksesta 29.8.2019 ministerin avustajien kanssa sovitun mukaisesti. Omistajaohjausministeri

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

esitti 3.9.2019 aikalisää Postin työehtosopimusten muuttamisessa, mutta tämän jälkeen omista- jaohjaus ei ole vaatinut liikkeenluovutuksen perumista. Tällä viikolla tehdyn uuden työehtosopimuksen mukaan pakettilajitteluhenkilöstön liikkeenluovutusta ei peruttu.”

Keskeinen sovellettava lainsäädäntö

Perustuslain 47 §:n 1 momentin mukaan eduskunnalla on oikeus saada valtioneuvostolta asioiden käsittelyssä tarvitsemansa tiedot.

Perustuslain 60 §:n 2 momentin mukaan ministerit ovat virkatoimistaan vastuunalaisia eduskunnalle. Vastuunalaisuus eduskunnalle kattaa sekä poliittisen että oikeudellisen vastuun. Poliittinen vastuu toteutuu eduskunnan osoittaman epäluottamuksen kautta. Oikeudellinen vastuu eduskunnalle toteutuu ministerisyytteen nostamisena valtakunnanoikeudessa (HE 1/1998 vp). Perustuslain 114 - 116 §:ssä tarkoitettussa ministerivastuuasiassa on kysymys siitä, onko ministeri tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta olennaisesti rikkonut ministerin tehtävään kuuluvat velvollisuutensa tai menetellyt muutoin virkatoimessaan selvästi lainvastaisesti.

Perustuslain 108 §:n 1 momentin mukaan oikeuskanslerin tehtävänä on valvoa valtioneuvoston ja tasavallan presidentin virkatoimien lainmukaisuutta. Oikeuskanslerin tulee myös valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 4 §:n mukaan oikeuskansleri tutkii kantelun, jos on aihetta epäillä oikeuskanslerin valvontavaltaan kuuluvan henkilön, viranomaisen tai muun yhteisön menettelleen lainvastaisesti tai jättäneen velvollisuutensa täyttämättä taikka jos oikeuskansleri muusta syystä katsoo siihen olevan aihetta. Oikeuskansleri ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta.

Arviointi

Ministerinä toimivan kansanedustajan toiminta kuuluu oikeuskanslerin laillisuusvalvonnan piiriin siltä osin, kuin on kysymys kyseisen henkilön toiminnasta ministerin roolissa. Jos ministeri antaa eduskunnalle virheellisiä tietoja, tämä voi tulla arvioitavaksi perustuslain 114 – 116 §:ssä tarkoitettuna ministerivastuuasiana eli kysymyksenä siitä, onko ministeri tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta olennaisesti rikkonut ministerin tehtävään kuuluvat velvollisuutensa tai menetellyt muutoin virkatoimessaan selvästi lainvastaisesti.

Ministerin eduskunnassa tapahtuvan toiminnan sekä erityisesti ministerin eduskunnalle antamien tietojen riittävyyden ja oikeellisuuden ensisijainen arvioija on kuitenkin eduskunta itse.

Ministeri Paatero on vastauksissaan kirjallisiin kysymyksiin ja vastauksissaan eduskunnan kyselytunnilla esitettyihin kysymyksiin tuonut esiin sellaisia tietoja, jotka käytettävissä olevan selvityksen mukaan vastaavat PostiGroup Oyj:n hänelle 21.8.2019 esittämiä tietoja. Osittain epäselväksi jää, mihin tapahtumiin ministeri viittasi 21.11.2019 eduskunnan kyselytunnilla todetessaan, että päätöksen (liikkeenluovutuksesta) on tehnyt Postin hallitus ja siitä ja siirron ajankohdasta on informoitu vasta jälkikäteen ja että ”tässä kohtaa ei ollut mahdollista sitten tehdä tietenkään mitään”. Olen tältä osin kuitenkin ottanut huomioon, että kyse on ollut nopeatahtisesta suullisesti käydystä eduskuntakeskustelusta, jossa lausumien osittainen epätarkkuus voi olla ymmärrettävää.

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

Pääministeri Antti Rinteen menettely

Perustuslain 60 §:n 2 momentin mukaan ministerit ovat virkatoimistaan vastuunalaisia eduskunnalle. Vastuunalaisuus eduskunnalle kattaa sekä poliittisen että oikeudellisen vastuun. Poliittinen vastuu toteutuu eduskunnan osoittaman epäluottamuksen kautta. Oikeuskanslerin ratkaisukäytännössä on vakiintuneesti todettu, että erityisesti ministerin eduskunnalle antamien tietojen riittävyuden ja oikeellisuuden ensisijainen arvioija on eduskunta itse.

Kanteluissa viitataan lähinnä pääministeri Rinteen lausumaan eduskunnan kyselytunnilla 28.11.2019. Rinne totesi tuolloin, että ”(Posti Group Oyj:n) hallitus esitteli 21.8. omistajaohjausministeri Paaterolle päätöksensä, joittenka mukaan Postin hallitus oli päättänyt, että 8 100 ihmistä siirretään 1.11. liikkeen luovutuksen perusteella toiseen yritykseen ja että 700 Postin pakettilajittelijaa siirretään toiseen sopimukseen 1.11.2019. Ministeri Paatero on todennut, että tämä ei hallitukselle käy, omistajalle ei käy, ja tuon keskustelun jälkeen Posti muutti tilannetta 28. päivä, 700 ihmistä siirrettiin ja se oli vastoin omistajan selkeätä tahtotilaa.”

Pääministeri Rinne kommentoi lausumassaan 21.8.2019 pidetyn omistajaohjauksen ja Posti Group Oyj:n johdon välistä tapaamista tavalla, joka jätti avoimeksi hallituksen sisäiseen tiedonkulkuun liittyviä kysymyksiä. Minulla ei ole kuitenkaan käytettävissäni olevien tietojen perusteella aihetta epäillä, että pääministeri Rinne olisi perustuslaissa tarkoitettulla tavalla tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta olennaisesti rikkonut ministerin tehtävään kuuluvat velvollisuutensa tai menetellyt muutoin virkatoimissaan selvästi lainvastaisesti.

Ottaen lisäksi huomioon, että ministerin poliittinen vastuu toteutuu eduskunnan osoittaman epäluottamuksen kautta ja että pääministeri Antti Rinne on näihin tapahtumiin liittyen jättänyt eronpyyntönsä tasavallan presidentille 3.12.2019, en tutki kanteluja näiltä osin enemmälti.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Minulla ei käytettävissäni olevien tietojen perusteella ole syytä epäillä, että ministeri Paatero olisi antanut eduskunnalle virheellistä tai harhaanjohtavaa tietoa suhteessa Posti Group Oyj:n liiketoimiin tai muutoin menetellyt lainvastaisesti vastatessaan Posti Group Oyj:n liiketoimintaa koskeviin kysymyksiin.

Asia ei edellä kerrotun vuoksi anna aihetta toimenpiteisiini.

Oikeuskansleri

Tuomas Pöysti

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Minna Ruuskanen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
